

SETO-EESTI SUHTED

JÜRI ADAMS

2019

KOLM LOENGUT

1. SETO KEELE JA RAHVA TULEVIKU-
VÄLJAVAATED

2. SETOMAA EESTI TEADVUSES JA
KULTUURIS

3. SETOMAA VAIMNE VALITSEMINE

I SETO KEELE JA RAHVA TULEVIKUVÄLJAVAATED

OBINITSA 24. AUGUST 2018

- SETO RAHVAS PRAEGU JA TULEVIKUS
 - HAJUNUD VÄLJASPOOL KODUMAAD
 - SOOVITUS: TAGASIASUMISE SOOSIMINE
- SETO KEEL PRAEGU JA TULEVIKUS
 - OSKUSED JA KASUTAMINE VÄHENE
 - SOOVITUS: TEADLIK EDASIANDMINE

II SETO – EESTI SUHTED

OBINITSA 18. JAANUAR 2019

- **SETOMAA „AVASTAMISE“ JA OMAKSVÕTMISE LUGU**
- **EESTI „AVASTAMISE“ LUGU JA EESTI RAHVA HULKA SULANDUMINE**
- **PRAEGUNE OLUKORD**
- **EDASISTE ARENGUTE VÕIMALIKUD VARIANDID**

SETOMAA „AVASTAMISE“ LUGU

|

TEADUSLIK FAAS – CA 1835 (?) KUNI 1905

FR. R. KREUTZWALD (1803 – 1882) + TEISED ÄRATAJAD JA ESOTOFIILID

JAKOB HURT (1839 – 1907) – Setumaal 1884, 1886, 1902, 1903

- Über die pleskauer Esten oder die sogenannten setukesen (1904)
- Setukeste elukohad ja arv (1904)
- Setukeste laulud 1904 - 1907

SETOMAA „AVASTAMISE“ LUGU

II

RAHVUSIDEOLOOGILINE FAAS – 1905 – 1920

JÄRKA PRAKTILISE ÜHINEMISE ALGUS – ALATES CA 1880 (?)

- TALUDE OSTMINE SETUMAALE
- EESTI ELANIKUD JA EESTI KOOLIÕPILASED PETSERIS
- RAAMATUD LAIALE LUGEJASKONNALE:
 - KARL USSTAW – PIHKVA EESTLASED (1908)
 - WILLEM BUCK – PETSERI EESTLASED (1909)
- TAASÜHINEMISE IDEOLOOGIA – ERITI HINDRIK PRANTS (1858 – 1932)

SETOMAA „AVASTAMISE“ LUGU

III

EESTI RIIGIS - ALATES 1920

- PEREKONNANIMED
- UUED VALLAD
- EESTIKEELNE KOOLIVÕRK
- MAAREFORM (KRUNTIMINE)

- KÕIGE OLULISEM RAAMAT:

SETUMAA. EESTI MAATEADUSLIK, TULUNDUSLIK JA AJALOOLINE
KIRJELDUS III. 1928

EESTI „AVASTAMISE“ LUGU

- ALGUS VABADUSSÕJA AJAL
- JÄRGMISED 20 AASTAT – JÄRSK KULTUURIMURRANG JA KIIRE MODERNISEERUMINE
- EESTI KIRJAKEELE TULEK
- ENESETEADVUSE ARENG
- TULEVIKU VARIANTIDE KUJUNEMINE

POLIITILISED VAPUSTUSED JA SETODE REAKTSIOON NENDELE

II MAAILMASÕDA, EESTI RIIGI HÄVING, PETSERIMAA JAOTAMINE

PRAKTILISED REAKTSIOONID: KODUMAALT PAGEMINE JA MUJALE
EESTISSE ÜMBERASUMINE, KOLHOOSIMAJANDUDES ELLUJÄÄMINE

VAIMSED REAKTSIOONID: ARUSAAMINE ET VENE KULTUURI JA
SÜSTEEMI TAGASITEED EI OLE

OTSUS „HAKATA“ EESTLASEKS: SOLIDARISEERUMINE EESTI
RAHVUSPOLIITILISTE SUHTUMISTE JA IDEAALIDEGA

KEELELINE MUURANG: EESTI KIRJAKEELE TÄIELIK SELGEKSSAAMINE,
EESTIKEELSE RAADIO JA TELEVISiooni MÕJU JA KONTRLLI ALLA
SATTUMINE

SETOD JA SETOMAA EESTI TEADVUSES I

- ENNE II MAAILMASÕDA – VALDAVALT ALAVÄÄRISTAV, TÕRJUV, VÕÕRASTAV
- PÄRAST II MAAILMASÕDA – UNUSTUSSE VAJUMINE, TEADMISTE JA INFOMEERITUSE VÄHENEMINE
- PÄRAST ISESEISVUSE TAASTAMIST – KIIRE TÕUS EESTI KULTUURI TEATUD OSADES: LOKAALKULTUUR, ETNOKULTUUR, ERITI FOLKLAUL
- NEGATIIVSE SUHTUMISE JÄRKJÄRGULINE KADUMINE, TÄIELIK EESTLASTENA AKSEPTTEERIMINE

SETODE ENESEHINNANG RAHVANIMI

- ENNAST VÕRDLUSTES ALAVÄÄRSENA TUNDMINE
- SETO TAUSTA VARJAMINE
- ARENG: ALAVÄÄRSUSE TUNDE KADUMINE, UHKUSE TUNDEGA ASENDUMINE
- NII SETODE KUI TEISETE SUHTUMINE RAHVANIMESSE: PÖÖRE VASTASSUUNDA
- ALGUSSTAADIUM: HALVUSTAV PILKENIMI
- KESKSTAADIUM: NIME OMAKVÕTT, HALVUSTAVA TAUSTA UNUSTAMINE
- LÕPUKS: UHKUS NIME ÜLE, LÕUNA-EESTI PÄRASE JÄRGSILBI O-GA VARIANDI KEHTESTAMINE

RASKUSED EESTI RAHVUSE TEOORIAGA

ENAMIK MAAILMAS KASUTATAVATEST „NATION“ MÕISTE VARIANTIDEST LÄHTUB RIIGIST JA POLIITILISEST VÕIMUST

EESTIKEELSED RAHVAS/RAHVUS LÄHTUVAD INIMESTEST, „SUGUHARUST“, ASUSTUSEST

NATSIOONI SEES ÜLDJUHUL EI SAA OLLA TEISI NATSIOONE, RAHVA/RAHVUSE SEES AGA SAAB OLLA JA ON TEISI RAHVAID/RAHVUSI, (MURDE)KEELSEID, LOKAALSEID VMS.

ADAMSI SEISUKOHT: EESTI RAHVAST MÕISTETAKSE LIIGA KITSALT, POOLDAKSIN UUEMAT, AVARAMAT EESTI RAHVA MÕISTET. SEE PEAKS HÕLMAMA VÄHEMALT KA LIIVI JA VADJA RAHVAID JA KEELI

SETOD JA SETOMAA EESTI HARIDUSES

- PRAEGUSEL ISESEISVUSAJAL ON JUBA TOODETUD HIILGAV VALIK MATERJALE SETOMAA KOHTA, KUID SEE SEISAB ERALDI JA EI KAJASTU AJALUGU JA MAAD TUTVUSTAVATES ÕPPEMATERJALIDES
- USALDUSVÄÄRSED TEADMISED SETODE JA SETOMAA KOHTA ON ILMSELT TAAS VÄHENEMISE JA TAANDUMISE TEEL
- NÄITEKS: AJALOOÕPETUSES ON REEGLINA LÜNGAD, KUI VAADELDAVAL AJAL SETOMAA OLUD ERINESID MUU EESTI OLUDEST
- POLIITILINE EESMÄRK: SETOMAA JA SETOD TUUA SISSE KÕIKIDESSE ÕPIKUTESSE JA MUUDESSE HARIVATESSE TEKSTIDESSE KÕIKIDES OLULISTES KOHTADES
- LUUA SELLE EESMÄRGI SAAVUTAMISEKS ERALDISEISEV TEGUTSEMIS-MECHANISM

SETOD JA SETOMAA EESTI TEADVUSES II ON VAJA UUT KVALITEETI

MIKS ON SEDA VAJA?

- MUU OSA EESTI RAHVAST ON SETODE PEAMINE JÕUD JA ABIVÄGI
- ÜLEJÄÄNUD EESTI VASTUSEISU KORRAL EI OLE ÜKSKI SETO ETTEVÕTMINE TEOSTATAV
- ÜKSKI OLULINE SETO ETTEVÕTMINE EI OEL VÕIMALIK ILMA ÜLEJÄÄNUD EESTI TOETUSE JA TOETUSETA

SETO POLIITILISTE EESMÄRKIDE PÕHIKÜSIMUSES SELGUSE PUUDUMINE

NÕUKOGUDE OKUPATSIOONIGA LÕIGATI ÄRA SETODE ASUALA IDAPOOLNE
OSA JA SETO ASUSTUS SEAL ON VÄIKE

EESTI ISESEISVUSE TAASTAMISE KÄIGUS JÄI PEALE SEISUKOHT NEID
PROBLEEME IGNOREERIDA

EESTI ÜHISKONNAS PUUDUB SELGUS, KUIDAS SELLESSE SUHTUDA

PEAMINE VALIK PRAEGU ON KAHE VARIANDI VAHEL:

1. JAH, KUNAGI ME ELASIME SEAL
2. JAH, KUNAGI ME ELASIME SEAL, MEIL ON ÕIGUS SELLELE MAALE JA
VÕIMALUSE TEKKIMISEL ME TAHAME SEDA TAGASI

SETO RAHVAS PEAB ANDMA OMA SEISUKOHA. EESTI ÜLDINE MORAAALNE
SUHTUMINE SAAB OLLA VAID KOOSKÕLAS SETODE VAIMSE VALIKUGA